

R A P P O R T Nr. 111

Rapport uitgebracht ter aanvulling van de rapporten uitgebracht door de Belgische regering overeenkomstig de bepalingen van artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de maatregelen die zijn genomen om uitvoering te geven aan de bepalingen van de geratificeerde verdragen – rapporteringscyclus 2018

24 juli 2018

2.985

RAPPORT

Uitgebracht ter aanvulling van de rapporten uitgebracht door de Belgische regering overeenkomstig de bepalingen van artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de maatregelen die zijn genomen om uitvoering te geven aan de bepalingen van de

GERATIFICEERDE VERDRAGEN – RAPPORTERINGSCYCLUS 2018

x x x

RAPPORT VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

De Raad heeft zich op verzoek van het dagelijks bestuur uit eigen beweging gebogen over het geheel van rapporten die werden gevraagd in het kader van de rapporteringscyclus 2018, overeenkomstig de bepalingen van artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie.

In dit verband heeft hij kennisgenomen van de door de Belgische regering uitgebrachte rapporten over de maatregelen die België heeft genomen om uitvoering te geven aan de bepalingen van de geratificeerde verdragen.

De commissie Internationale Arbeidsorganisatie werd met dit vraagstuk belast.

Op verslag van die commissie heeft de Raad op 24 juli 2018 zijn goedkeuring gehecht aan het volgende rapport, ter aanvulling van de door de Belgische regering aan het IAB voorgelegde rapporten, en onverminderd de respectieve standpunten die elke organisatie overigens zou kunnen formuleren in het kader van de rapporten die afzonderlijk zijn opgesteld over andere elementen van de onderzochte verdragen, krachtens artikel 22 van het Statuut van de IAO.

A. INLEIDING

De Raad heeft zich op verzoek van het dagelijks bestuur uit eigen beweging gebogen over het geheel van rapporten die werden gevraagd in het kader van de rapporteringscyclus 2018, overeenkomstig de bepalingen van artikel 22 van het Statuut van de Internationale Arbeidsorganisatie.

De Raad herinnert er immers aan dat de internationale arbeidsnormen gepaard gaan met een stelsel van regelmatige controle die de commissie van deskundigen voor de toepassing van verdragen en aanbevelingen (CEACR) de mogelijkheid biedt om de toepassing van de door de lidstaten geratificeerde verdragen te kunnen volgen, om opheldering aan de staten te vragen door middel van rechtstreekse vragen en om opmerkingen te formuleren wanneer ze dit gepast acht.

Als antwoord op die vragen en opmerkingen heeft de Belgische regering verschillende rapporten uitgebracht over de maatregelen die ze heeft genomen om uitvoering te geven aan de verdragen die ze heeft goedgekeurd.

Overeenkomstig artikel 23 van het Statuut van de IAO en overeenkomstig de stroomlijning van de rapporteringsprocessen op nationaal niveau, werden ze in een vroeg stadium aan de Raad toegezonden door de heer J. Vanthuyne, voorzitter van het directiecomité van de FOD Werkgelegenheid a.i., bij brief van 5 juni en 19 juni 2018 zodat de sociale partners meer ruimte voor bipartiet en tripartiet overleg hebben om opmerkingen en toevoegingen te formuleren over de inhoud van die rapporten en in het bijzonder over de activiteiten die specifiek door de Belgische sociale partners worden uitgevoerd, alsook over de manier waarop de verschillende verplichtingen die voortvloeien uit de IAO-verdragen zijn vervuld.

Dit initiatiefrapport wordt ook uitgebracht overeenkomstig het verdrag nr. 144 over de tripartiete raadplegingen betreffende de internationale arbeidsnormen, volgens hetwelk raadpleging met name is vereist over alle vraagstukken die verband houden met de rapporten over de geratificeerde verdragen.

B. DRAAGWIJDTE VAN HET RAPPORT

1. Algemene overwegingen

De Raad herinnert eraan dat de Belgische sociale partners voortdurend nauw betrokken zijn geweest bij het geheel van de in de IAO vastgestelde processen. Die betrokkenheid houdt een heuse meerwaarde in ten opzichte van de autonome bijdragen van België, vanwege de genuanceerde inzichten die ze verschaffen dankzij hun expertise en bijzondere gevoeligheid op het vlak van de vaststelling en tenuitvoerlegging van het sociaal beleid in België.

Voor de Raad blijft het essentieel dat die betrokkenheid in stand wordt gehouden en wordt versterkt. De Belgische sociale partners en de administratiediensten werken daartoe sinds een aantal jaar samen aan de invoering van transparantere, dynamischere en meer gestroomlijnde tripartite raadplegingsprocedures die meer aandacht hebben voor de mogelijkheden en beperkingen van elk met betrekking tot de oefening. Die raadplegingsprocedures beginnen ruimschoots vóór de regering de rapporten overhandigt met het oog op kwaliteitsvolle bijdragen, zowel wat betreft de inhoud ervan als wat betreft de naleving van de door het IAB opgelegde termijnen.

Dit jaar heeft deze stroomlijning van het nationale rapporteringsproces ervoor gezorgd dat de Belgische sociale partners ruim vóór de deadline voor het indienen van de rapporten bij de IAO konden worden geraadpleegd, wat hen een zeer brede overlegruimte gaf en constructieve uitwisselingen met de administratiediensten mogelijk maakte. In dat verband willen de sociale partners in het bijzonder de administratiediensten bedanken die er alles aan hebben gedaan om dit resultaat te bereiken.

Ondanks de inspanningen die de administratiediensten nog dit jaar hebben gedaan om het raadplegingsproces vlotter en kwalitatiever te maken, stelt de Raad vast dat verschillende obstakels het goede verloop van de rapporteringsoefening opnieuw hebben belemmerd.

Ten eerste is het aantal verdragen waarover moet worden gerapporteerd, in de afgelopen twee jaar explosief gestegen en de vragen van de commissie van deskundigen over de toepassing van verdragen en aanbevelingen blijven toenemen en worden steeds technischer. De vragen van de commissie zijn zo precies dat een aanzienlijk opzoekingswerk nodig is dat de administratiediensten niet altijd voor hun rekening kunnen nemen omdat er niet genoeg personeel aan de dossiers werkt.

Daarbij komen nog de nationale moeilijkheden die verband houden met het complexe institutionele bestel en de versnippering van de bevoegdheden tussen alle actoren die bij hetzelfde thema betrokken zijn.

De uiteindelijke bijdrage van de Belgische regering hangt dan ook af van de welwillendheid en de antwoordcapaciteit van die actoren, wat in de loop der jaren tot een alsmaar zorgwekkendere situatie leidt: de moeilijkheid om de bijdragen te verzamelen, het gebrek aan samenhang van de bijdragen of het volstrekt uitblijven van bijdragen.

De Raad stelt bezorgd vast dat, ondanks zijn herhaaldelijke oproepen om een oplossing te vinden teneinde dat rapporteringsproces te vrijwaren, de situatie alsmaar erger wordt en de door België en waarschijnlijk de andere lidstaten opgestelde rapporten wel eens aan kwaliteit zullen moeten inboeten.

Naast die belemmeringen, die herhaaldelijk in vorige rapporteringsoefeningen aan de kaak werden gesteld, hebben de administratiediensten ook te maken gehad met grote verwarring met betrekking tot de informatie die aan de lidstaten werd gezonden over de verdragen waarover dit jaar moet worden gerapporteerd, vanwege de door het IAB gestarte hervorming van de rapporteringsprocessen.

Zo kon, na enkele maanden van de raadpleging te zijn geschrapt, pas in april een aangepaste en definitieve lijst van de verdragen, alsook van de betreffende rechtstreekse vragen en opmerkingen, ter beschikking worden gesteld van de lidstaten.

In plaats van bij te dragen aan een vereenvoudiging van de rapporteringsoefening, heeft deze desorganisatie van de gewoonlijk vastgestelde processen zo kort voor het einde van de rapporteringsprocedure, de administratiediensten in grote moeilijkheden gebracht, waarbij ze er uiteindelijk voor gekozen hebben om de bevoegde gemeenschappen en gewesten uit te nodigen te rapporteren op basis van een voorlopige lijst die in januari 2018 is gepubliceerd.

Deze situatie heeft ervoor gezorgd dat verschillende Belgische rapporten dit jaar uit eigen beweging zijn uitgebracht, aangezien over de verdragen op grond waarvan ze zijn opgesteld niet meer moet worden gerapporteerd volgens de op de website van het IAB gepubliceerde definitieve lijst.

Om die reden herhaalt de Raad zijn reeds lang bestaande verzoek dat de CEACR actief nagaat hoe de administratieve last van de staten kan worden verminderd en hoe de oefening kan worden gestroomlijnd, en verwijst hij in dat verband naar zijn verschillende eerdere rapporten (rapporten nrs. 89, 93, 96, 105 ...).

2. Inhoud van de rapporten

De Raad heeft kennis genomen van de rapporten over de geratificeerde verdragen die de regering hem ter informatie heeft voorgelegd.

Hij wenst meteen al duidelijk te maken dat dit rapport niet tot doel heeft om uitvoerig in te gaan op de opmerkingen van de regering.

Onverminderd de respectieve standpunten die elke organisatie overigens zou kunnen formuleren in het kader van individuele rapporten over andere elementen van de onderzochte verdragen, overeenkomstig artikel 22 van het Statuut van de IAO, wenst de Raad echter de volgende opmerkingen te maken.

De Raad neemt akte van de eerste rapporten betreffende de volgende verdragen:

- het verdrag nr. 167 betreffende de veiligheid en gezondheid in het bouwbedrijf;
- het verdrag nr. 175 betreffende het deeltijdse arbeidsregime.

De Raad verklaart over dit punt dat het beleid met betrekking tot de uitvoering van die onlangs geratificeerde verdragen geen aanleiding geeft tot specifieke opmerkingen.

Hij vervolgt dat de andere rapporten over de geratificeerde verdragen die hem zijn voorgelegd, betrekking hebben op de volgende verdragen:

- het verdrag nr. 1 betreffende de arbeidsduur (industrie);
- het verdrag nr. 14 betreffende de wekelijkse rust (industrie);
- het verdrag nr. 81 betreffende de arbeidsinspectie in de industrie en de handel;
- het verdrag nr. 82 betreffende de sociale politiek (buiten het moederland gelegen gebieden);
- het verdrag nr. 100 betreffende gelijke beloning;
- het verdrag nr. 107 betreffende de inheemse en in stamverband levende bevolkingsgroepen;
- het verdrag nr. 111 betreffende discriminatie in beroep en beroepsuitoefening;

- het verdrag nr. 129 betreffende de arbeidsinspectie (landbouw);
- het verdrag nr. 132 betreffende vakantie met behoud van loon;
- het verdrag nr. 140 betreffende betaald scholings- en vormingsverlof;
- het verdrag nr. 149 betreffende het verplegend personeel;
- het verdrag nr. 171 betreffende de nachtarbeid;
- het verdrag nr. 177 betreffende thuiswerk;
- het verdrag nr. 189 betreffende huispersoneel.

Vier van die rapporten heeft de regering uit eigen beweging opge-
maakt, rekening houdend met de aanpassing van de lijst van verdragen door het IAB
nadat de administratiediensten de bevoegde deelstaten om informatie hebben ge-
vraagd. Het gaat hierbij om de rapporten over de verdragen nrs. 1, 14, 132 en 171.

Van al die verdragen zou de Raad bijzondere toelichting willen ge-
ven over de volgende verdragen:

Het verdrag nr. 81 betreffende de arbeidsinspectie, 1947

Met betrekking tot dit verdrag wenst de Raad zijn activiteiten in de
strijd tegen sociale en fiscale fraude te vermelden.

Sinds vele jaren bestaat er in de Nationale Arbeidsraad en de
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven een informatieplatform over sociale en fiscale
fraude, waarvoor vertegenwoordigers van de beleidscellen, federale overheidsdien-
sten en bevoegde parastatalen periodiek worden uitgenodigd, om de sociale partners
op de hoogte te houden van de nieuwste ontwikkelingen in de strijd tegen sociale en
fiscale fraude.

Daarnaast zetelden de sociale partners tot voor kort ook in een
andere vergadering binnen de SIOD (Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst), de
algemene vergadering van de partners, die met name een adviserende bevoegdheid
had.

In het kader van een recente ingrijpende hervorming van deze in-
spectiedienst om er een beleidsorgaan van te maken in de strijd tegen sociale en fis-
cale fraude, werd die algemene vergadering van de partners echter afgeschaft, waar-
door de sociale partners hun adviserende bevoegdheid op dit gebied verloren.

Aangezien de mogelijkheid om bij te dragen aan het opstellen van actieplannen en het uitbrengen van adviezen over dit onderwerp niet langer voldoende gewaarborgd is, heeft de Raad in juni 2018 een advies uitgebracht (advies nr. 2.089) waarin de sociale partners vragen nauw verbonden te blijven met de werkzaamheden van de SIOD, en dat deze betrokkenheid wordt ingebed in een juridisch kader om te zorgen voor een overkoepelende betrokkenheid en follow-up van de sociale partners bij de bestrijding van sociale en fiscale fraude.

Het verdrag nr. 107 betreffende de inheemse en in stamverband levende bevolkingsgroepen, 1957

In het kader van de rechtstreekse vraag van de CEACR betreffende het verdrag nr. 107, dat België in 1958 heeft geratificeerd in de geest van internationale solidariteit, heeft de regering de sociale partners geraadpleegd over de mogelijkheid om het verdrag nr. 169 betreffende de inheemse volkeren en volksstammen, 1989, te ratificeren.

Uit de door de administratiediensten Werkgelegenheid verstrekte informatie blijkt dat bij het sluiten van het verdrag nr. 169, de toepassingsgebieden van het verdrag nr. 107 en van het verdrag nr. 169 vrijwel gelijk waren. Het IAB heeft sindsdien echter een standpunt ingenomen dat tot doel heeft het toepassingsgebied van het verdrag nr. 169 uit te breiden tot de zigeunerbevolking als zij erkent dat ze tot een stam behoort.

Op basis van die informatie en rekening houdend met de raadpleging van andere actoren belast met deze vraag, nemen de sociale partners akte van het feit dat België niet in staat lijkt te zijn om dit verdrag te ratificeren. Een dergelijke ratificering zou namelijk zeer grote aanpassingen van de regelgeving vereisen vanwege de nieuwe verplichtingen met betrekking tot de bescherming van deze bevolkingsgroepen.

Het verdrag nr. 111 betreffende discriminatie in beroep en beroepsuitoefening, 1958

In het kader van de rechtstreekse vraag van de CEACR betreffende de toepassing van artikel 3 van het verdrag nr. 111 werd de Raad geraadpleegd over de activiteiten ter bevordering van non-discriminatie en gelijkheid, inclusief de mogelijkheid om de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 95 te wijzigen om godsdienst en sociale afkomst op te nemen als discriminatiegronden, gedurende alle fasen van de arbeidsrelatie.

Voor de bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt hebben de sociale partners er na overleg voor gekozen niet te werken aan een herziening van hun conventionele instrumenten, met daarbij de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 38 en de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 95 betreffende de gelijke behandeling gedurende alle fasen van de arbeidsrelatie.

Ze kozen er eerder voor om pragmatisch te werk te gaan op basis van de bestaande instrumenten en hebben besloten om een tool voor diversiteitsbewustzijn te ontwikkelen in de vorm van een praktische gids voor werkgevers en werknemers, die didactisch en aanpasbaar aan elk type onderneming is. Die gids beoogt discriminatie te voorkomen en diversiteit te bevorderen binnen de bedrijfssectoren en ondernemingen via objectieve aanwervingspraktijken. Hij moet ook het vermogen van de onderneming versterken om zijn wervingspool uit te breiden en de meest bekwaame werknemers in dienst te nemen dankzij deze ruimdenkende aanpak.

Zo zijn er sinds eind 2017 verschillende vergaderingen tussen werkgevers- en werknemersorganisaties gehouden met het oog op het opstellen van deze gezamenlijke brochure in het kader van de NAR. Er wordt nog steeds aan gewerkt.

Het verdrag nr. 132 betreffende vakantie met behoud van loon (herzien), 1970

De Raad wijst erop dat België momenteel wordt geconfronteerd met de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie, die een aanzienlijke invloed heeft op de discussies die in de Raad plaatsvinden, vanwege het verzoek om de Belgische regelgeving aan te passen aan de Europese richtlijnen.

Concreet gesproken heeft de Raad verschillende kwesties inzake jaarlijkse vakanties onderzocht, waarvan sommige nog steeds centraal staan in de werkzaamheden van de Raad. Het gaat met name om het probleem van arbeidsongeschiktheid die zich voordoet tijdens de jaarlijkse vakantie en het uitstel van de jaarlijkse vakantie als het voor de werknemer onmogelijk is om zijn vakantie op te nemen.

In navolging van de verschillende arresten van het Hof van Justitie van de Europese Unie, waaronder het arrest van 22 november 2011, KHS AG tegen Winfried Schulte die een periode van uitstel van de jaarlijkse vakantie van 15 maanden vanaf het einde van het betreffende vakantiejaar als voldoende beschouwt, is een aanhoudende dialoog aan de gang tussen de sociale partners en de regering, evenals met de Europese Commissie, om tot een consensuele oplossing te komen.
